Discipline, conditio sine qua non voor geloofwaardigheid

✱ ✱ ✱ Het is bepaald niet voor het eerst, en ongetwijfeld zal het ook niet voor de laatste maal zijn, dat in de kolommen van de Militaire Spectator aandacht wordt gevraagd voor een zo omstreden en nochtans zo essentieel begrip als de discipline en de daaraan in de militaire samenleving toe te kennen waarde. In meer dan één editoriaal en in verscheidene artikelen in het recente verleden heeft deze problematiek centraal gestaan en in verschillende andere werd zij mede betrokken, in samenhang met beschouwingen over aanverwante of overkoepelende vraagstukken.

Discipline is in onze dagen voor velen een onmiskenbare steen des aanstoots. Voor vele anderen daarentegen is zij een noodzakelijke voorwaarde voor de taakvervulling door de krijgsmacht. Al te vaak geeft menigeen toe aan de neiging, subjectief een overdreven inhoud te geven aan het begrip in kwestie, naar believen chargerende ten gunste of ten ongunste. Door modernistische progressieven wordt het verfoeid, door conservatievere functionalisten vurig verdedigd; volgens de een is het een verwerpelijk instrument van bekrompen machtswellustelingen, volgens de ander de onmisbare hoeksteen van het veiligheidsapparaat. Het is zowel het hete hangijzer in het verpolitiekte gekrakeel over nut, wenselijkheid of noodzaak van tuchthandhaving in de krijgsmacht als een geliefd onderwerp voor vrijblijvend idealiseren door externe theoretici.

Voor- en tegenstanders zoeken om strijd naar argumenten ter staving van hun opvattingen. En waarmee zou een betoog afdoender en overtuigender kunnen worden ondersteund dan met voorbeelden uit de werkelijkheid, zoals die met name werd geboekstaafd in de recente krijgsgeschiedenis? Dat daarbij het gevaar van een subjectieve interpretatie zeker niet geringer is dan hiervoor werd aangeduid, zal aanstonds worden beaamd door een ieder die toehoorder heeft mogen zijn bij een dergelijke discussie.

Het ligt bijvoorbeeld wel voor de hand dat de nederlaag van de kadaver-gedisciplineerde Duitse militaire machinerie in de Tweede Wereldoorlog koren op de molen is voor hen die de discipline beschouwen als iets achterhaalds. Om met dat argument evenwel kracht te kunnen bijzetten aan een tegenpleidooi zal de pleiter zijn opponenten wel ervan moeten overtuigen dat het anderzijds de — ogenschijnlijk — zoveel lossere interne verhoudingen in de Amerikaanse strijdkrachten zijn geweest waaraan het succes der geallieerden was te danken.

Zo levert ook een bestudering van de militaire geschiedschrijving over de oorlogen in het Midden-Oosten tussen Israël en zijn naburen een rijke oogst aan mogelijke argumenten, welker bewijskracht vaak al evenzeer twijfelachtig blijkt. Hoezeer men daarbij op zijn hoede moet zijn laat zich wel vaststellen bij het bezien van het onjuiste beeld dat de door velen als onfeilbare profeet geëerde R. R. Bigler van het Israëlische leger tekende in zijn, in 1963 verschenen en sindsdien druk geciteerde, „Der einsame Soldat". Dat deze Bigler — in grote mate steunende op Marshalls „Men against fire" en „Sinai Victory" — het allesbehalve bij het rechte eind had toen hij de Israëlische krijgsmacht beschreef als een van uiterlijke discipline — „Formenkram aus der europäischen Traditionskiste" — gespeend leger, werd destijds in dit blad reeds aangetoond door de toenmalige lkol Antonietti (*Mil. Spet.* **141**(1972)(3) 105), die reageerde op een door anderen eerder gebroken lans voor „Modernisering van de discipline in de Koninklijke Landmacht" (*Mil. Spect.* **139**(1970)(10)455).

Nu zou ter verontschuldiging van Bigler nog kunnen worden aangevoerd dat hij het heeft moeten stellen met beknopte gegevens uit hoogstens de helft van de oorlogen waarin Israëls strijdkrachten zich nu al viermaal in de loop van een kwart eeuw hebben moeten waarmaken. Een overeenkomstig excuus kan echter bezwaarlijk meer gelden voor hen die nog steeds zijn uitspraken blijven hanteren om te betogen dat de gevechtskracht en geloofwaardigheid van een leger als het Israëlische

ook zonder enige discipline wel zijn gewaarborgd. Immers, sinds de publikatie van Biglers visie bewees Israëls krijgsmacht haar les te hebben geleerd; eerst in de junidagen van 1967 — daarop werd o.m. gewezen in het vorenaangehaalde artikel — en vervolgens in de Yom-Kippoeroorlog van 1973; om nog maar niet te spreken van de feitelijk ononderbroken oorlogstoestand door de niet-aflatende guerrilla-activiteiten aan al zijn grenzen. Er is dan ook niets op tegen dié Israëlische krijgsmacht ten voorbeeld te stellen aan de leden van het militaire apparaat van een andere kleine natie, zoals de onze.

De oorlogservaring van de Israëli's is vanzelfsprekend bepalend voor de opleiding en vorming van hun strijdkrachten. Hun commandanten, op alle niveaus, weten uit eigen ondervinding welke eisen het gevecht aan hun ondergeschikten stelt. Het is immers nagenoeg zeker dat zij zelf in een der eerdere conflicten in een zelfde positie hebben verkeerd als hun ondercommandanten en manschappen thans. Het is daarom zonder meer duidelijk: *de commandant eist, hij palavert niét!* Hij wéét dat dat laatste in de theorie gewoonlijk wél, doch in de harde praktijk nimmer tot resultaten leidt.

In grote oefeningen, veelal brigade- of Ugdah- (= gevechtsgroep) verband, worden letterlijk alle aspecten van de strijd beoefend, met als enig verschil dat de man niet werkelijk onder vuur wordt genomen. Dat Israël in zijn strategie op de binnenlijnen kan worden genoodzaakt aan alle fronten tegelijk te opereren, rechtvaardigt het met alle middelen voorbereiden van de verbluffende mobiliteit waartoe de Israëli's in staat bleken. Voorwaarde daartoe is evenwel dat elke militair zich *zonder voorbehoud* schikt in een — naar vredesmaatstaven gemeten — harde aanpak. Langdurige zware fysieke inspanningen zonder veel gelegenheid tot rust of slaap zijn regel, zowel in de opleiding als tijdens de oefeningen. Geen enkel Israëlisch bataljon is werkelijk onthand als het de organieke voertuigen zou missen, want in de opleidingsperiode wordt een afstandsmars gemaakt van niet minder dan 300 km. Haperende bevoorrading vormt al evenmin een probleem: de Israëlische soldaat heeft geleerd in de woestijn te overleven op niet meer dan een veldfles water per dag. Wie in een dergelijk hoog gemotiveerd leger de mogelijkheid zou willen opperen van te demonstreren om enigerlei compensatie af te dwingen voor het ondervonden ongemak van extreme werktijden of anderszins, zou — als zijn mededienstplichtigen hem „onbeschadigd" zouden laten — waarschijnlijk sneller en met méér reden bij een psychiater belanden dan enige would-be S-5 figuur ten onzent!
De *formele discipline* wordt dan ook onveranderd hoog gehouden. Gehoorzaamheidsplicht is een vanzelfsprekendheid in een leger dat zich uit alle richtingen doorlopend bedreigd weet en daarbij beseft dat elk negeren van die dreiging onontkoombaar fataal zal zijn. De Israëlische soldaat in de gevechtseenheden is zeer zeker geen slordige, onverzorgde vagebond zoals sommige bedrieglijke plaatjes — wellicht geschoten door voorzichtige fotoverslaggevers in het etappegebied — wel wilden doen voorkomen. Befaamde aanvoerders als Allon, Dayan, Bar-Lev, Sharon, Joffe, Tal en wie al niet meer, waren ten volle *ervan doordrongen dat functionele en formele discipline een onverbrekelijk geheel vormen.*
Uiteraard hebben de hachelijke situaties uit het begin van de Yom-Kippoeroorlog van oktober 1973 de Israëli's tot diep nadenken gestemd. Een grondig onderzoek naar de oorzaak van bepaalde debacles kon ook niet uitblijven. In het verslag van haar bevindingen rapporteert de onderzoekscommissie als haar, niet voor tweeërlei uitleg vatbare, conclusie dat de Israëlische gevechtseenheden op enkele uitzonderingen na hun taak voortreffelijk hebben vervuld tegenover een vaak grote numerieke overmacht, „dank zij hun hoge graad van formele en functionele discipline". De falende uitzonderingen daarentegen waren eenheden die „met losse teugel werden bestuurd en daardoor niet bestand bleken tegen de zware druk van de gevechtssituatie".

Het is niet zozeer bedenkelijk dat Bigler voornoemd nog steeds wordt aangehaald als het oogmerk is: de waarde van de discipline ongunstig te belichten. Het bedenkelijkste is dat sommigen erop uit zijn ons te doen geloven dat een leger „bij het aanschouwen waarvan elke vijand zich wel zal moeten doodlachen", het ideale instrument-bij-uitstek is waaraan een natie de zekerstelling van haar zelfstandige voortbestaan zal kunnen toevertrouwen.

Voor het op peil houden van de noodzakelijke gevechtskracht én voor het verwerven van een voor oorlogsvoorkoming onmisbare geloofwaardigheid kunnen wij ons maar beter richten naar het Israëlische voorbeeld: discipline als conditio sine qua non!